

En annan syn på Afghanistan

Referat från slutseminarium på Afghanistanveckan 5-10 oktober i ABF-huset

Deltagare: Cindy Sheehan, fredsaktivist, USA, Ann Jones, författare, journalist och fotograf, USA, Marian Rawi, ledare för Revolutionary Association of Women in Afghanistan, Tom Hayden, på 60-talet grundare av "Students for a Democratic Society", Vietnamaktivist, parlamentariker i Kalifornien, Eva Moberg, författare och en av initiativtagarna till uppropet i februari 2007 för att kalla hem de svenska soldaterna från Afghanistan, Aners Ferm, svensk FN-ambassadör 1983-1988 och nära medarbetare till Olof Palme, Thage G Peterson f d riksdagens talman, minister i olika socialdemokratiska regeringar 1975-1998, bl a försvarsminister 1994-1997, en av initiativtagarna till uppropet om hemkallning av svenska soldater i Afghanistan.

Seminariets första talare var Cindy Sheehan, även "fredsmoder" (peacemother) kallad efter sina berömda sit-in-demonstrationer utanför Vita huset och president Bush Texasfarm sedan hennes son dödade i Irakkriget. Hon krävde då svar på frågan "Varför måste min son dö i Irak?", en fråga som aldrig besvarades. Nu fortsätter hon protesterna mot vad hon kallade för "etablissemangets sätt att belöna sig själv för krig" – även när de delar ut fredspris. Hennes kritik mot att Barack Obama just tilldelats Nobels fredspris var förödande; presidenten hade bara suttit ett par månader vid makten när beslutet fattades, sade hon, och han var just nu i färd med att trappa upp kriget i Afghanistan. "Han har bara fått priset för att han inte är Bush".

Men eftersom han sagt att han skulle skänka hela prissumman till välgörande ändamål tänkte hon föreslå att han skänkte pengarna till gräsrotsrörelsen för fred i USA, ett förslag som möttes med applåder från publiken. Ett annat förslag som hon framförde var att man borde närma sig den norska Nobelkommittén och kräva att de verkade för ett tillbakadragande av de norska trupperna i Afghanistan – det var enda sättet, menade hon, för kommittén att rädda sin heder. Enda sättet att stoppa det pågående krigsvanvetet var annars att vägra delta, en uppmaning som hon riktade till de församlade att föra vidare var och en i sitt sammanhang. Hon framhöll att det afghanska folket inte är USA:s fiender, att man inte kan stoppa al Quida genom att bomba spädbarn.

Efter Cindy Sheehan talade Ann Jones som tillbringat fyra år i Afghanistan för att bland annat följa internationella NGO:s runt i landet och dokumentera deras arbete med kamerans hjälp. I sin bok "Winter in Kabul" har hon samlat sitt material och hon betonade att inte alla bilder var krigsbilder utan att hon också fotograferat lyckliga stunder med flickor i skolan, kvinnor som fått nya möjligheter etc. Det händer också bra saker, sade hon, men det verkligt sorgliga är att krigsinsatsen bara växer. Till dags dato har 3000 civila dödade i kriget och landet har sedan den amerikanska (räddnings)insatsen startade för åtta år sedan bara blivit fattigare, och fattigare och fattigare...Hon underströk, liksom övriga talare, att den regeringskrets som landets ledare Karzai har runt omkring sig huvudsakligen består av gamla krigsherrar och narkotikaherrar med samma antidemokratiska och kvinnofientliga synsätt som de talibanska motståndarna och utan varje som helst ambition att tjäna folket. Att Karzai nyligen sagt ja till en lag som godtar våldtäkt skall ses mot bakgrund härav. Det krig man bedriver mot talibanerna kallade hon ett "proxy-war", bara med den skillnaden att talibanerna är bättre organiserade. Och i likhet med andra av dagens talare påpekade hon också den förändring som höll på att ske på amerikansk sida där man helt nyligen börjat tala om talibanerna som "en palestinsk kraft", som man alltså så småningom kanske skulle kunna skilja ut från al Quida och förhandla med.

Detta var också huvudbudskapet i filmen "Rethinking Afghanistan" som visades tidigare i veckan på ABF med fasaveckande bilder av krigets alla lemlästade och sönderbrända offer, de sönderbombade byarna, det cyniska spelet ovanför folkets huvuden och insikten om att al Quida lämnat Afghanistan och nu befann sig i Pakistan.

Samma uppfattning utvecklades ytterligare av Tom Hayden, menade att kriget i Afghanistan i själva verket var "över", det intresserade varken politikerna eller Pentagon längre. Nu gällde det Pakistan, som först skulle detabiliseras och sedan splittras så att USA kunde ta kontroll över lan-

dets kärnvapen – sedan det upphört att vara ett land.

Ann Jones menade att det skulle ta mellan 12 och 24 månader innan USA hade lyckats tränga tillbaka pashtunerna vid gränsen till Pakistan så pass att de kunde ta hem segern utan att det såg ut som en reträtt. För, som hon sade, en stormakt kan inte dra sig tillbaka utan att ha vunnit en seger. Den ekvation hon själv presenterade var enkel: ju mer soldagter desto mer krig och ju mer krig desto fler personer som tjänar stora pengar.

De civila insatserna som man nu talar om trodde hon inte heller mycket på. Hon hade sett hur 7000 familjer på flykt från Kandahar skapa ett fungerande samhälle med enkla tegelhus utanför Kabul på bara några veckor, ledare var en 38-årig pashtun. Afghanerna är fullt kapabla att ta hand om sig själva och sin egen sociala organisation, var hennes slutsats.

Ann Jones följdes av Marian Rawi, ledare för en kvinnorörelse som fortfarande inte blivit erkänd och måste arbeta underjordiskt. Hennes kritik mot Karzai och hans regering var skoningslös. Den maffia av våldtäktsmän, krigsherrar, mördare och narkotikahandlare som utgör hans regering omfattar samma fundamentalistiska syn på kvinnorna som talibanerna och dessa kriminella personer har enbart tagits med i regeringen för att de stödjer Karzai. Härigenom har de garanterats immunitet och kan inte åtalas för de brott de begått. Folks – och särskilt kvinnornas väl och ve – intresserar dem inte det minsta. Rapporter om övergrepp, ökande antal självmord bland unga kvinnor och så vidare strömmar ständigt in till kvinnoorganisationen, men den legaala pressen tiger. Valet kallade hon ett "löjligt spel" och hon anklagade även USA-soldater för att ha smugglat heroin i sina militärfordon; på så vis hade de också fått en liten del av den mångamiljardbusiness som knarkhandeln utgör och som över huvud taget inte kommer afghanerna till godo. De är lika fattiga som förut, 85 procent lever under fattigdomsstrecket. Detta är krigets sanna natur och bombningarna som dödat oskyldiga civila har fått allt fler att ansluta sig till talibanerna, sade Marian Rawi.

Tom Hayden, gammal motståndsveteran från Vietnamkrigets dagar, tyckte att han kände igen sig, att han hade återvänt till en tidigare scen.

- Nu rustar man i Pentagon för ett krig som kommer att pågå i 50-100 år, sade han, "det långa kriget", det som startade med Korea och Vietnam, fortsatte i Irak och som nu flyttat över till Afghanistan. Oljefyndigheter och muslimsk befolkning är vad som karaktäriserar de senaste krigsskådeplatserna, därför har man börjat tala om "Pipelinestan", sade Tom Hayden. Men också kriget i Afghanistan är på väg att överges av amerikanerna, de är på väg till Pakistan. Afghanistankriget är redan över för deras del, al Quida finns inte längre i Afghanistan och landet har blivit ointressant.

Tom Hayden pläderade starkt för den fredsrörelse med 100 000 anhängare på gräsrotsnivå som han själv var engagerad i – det var genom denna, ofta osynliga opinion som ett motstånd mot kriget kunde byggas upp, menade han. 75 procent av amerikanerna är emot det aktuella kriget, men det är inget som makthavarna låtsas om. Hans hopp stod ändå till Barack Obama, som han hoppades skulle kunna ta fasta på detta stöd och avsluta kriget i stället för att föra det vidare och dumpa det till nästa president i det "hundraåriga kriget". Lösningen som han såg var att separera talibanerna från al Quida och inleda förhandlingar med talibanledaren Mullah Omar. En fredsplan, framlagd av Saudiarabien, innefattande tidsplan, maktindelning med talibanerna och utbyte av Natostyrkorna mot FN-styrkor med muslimska deltagare. fanns redan. Han ifrågasatte meningen över huvud taget med att Europa och USA befinner sig i Asien och menade att anledningen i själva verket var att hålla ihop Europa och Västerlandet i en gemensam humanitär mission genom krigföring mot en avlägsen fiende – som egentligen inte är någon fiende. Ville man bli av med al Quida borde man i stället gå på Hamburg, varifrån 9/11-attacken 2001 mot World Trade Centre startade, eller Sydafrika, sade han ironiskt. Kriget i Afghanistan är det dyraste någonsin. Också Eva Moberg talade om den falska humanism och föreställningen om den egna godheten som drivit EU – och Sverige – att delta i kriget. Det sägs ju att EU är ett fredsprojekt, sade hon, ändå stasar man nu på egna stridskrafter som på 10 dagar skall kunna sättas in var som helst i världen. Och hon listde alla de "goda" krig som Västvärlden satsat på från Margaret Thatchers anfall på Falklandsöarna, över Saddam Hussein – som först var en allierad – till Milosovitch, och över till vår svenske Göran Persson och dagens Bildt och Björklund: "Vi ska till varje pris ställa upp." Att vi inte skulle tillhöra Nato är numera tomma ord. Sverige är numera helt integrerat i

Nato genom Nordic Battle Group, att vi skulle kunna föra en egen linje i Afghanistan är en fullständig illusion. Någon som helst lyhördhet för vad folk anser om detta, hade hon inte sett hos de makthavande. Från början var motivet säkerhet och trygghet men när det slog helt fel började man i stället tala om stabilitet i regionen, varmed menas västerländsk dominans. Enda resultatet av de bombningar som blivit följderna är dock att talibanerna stärkts, menade hon i likhet med övriga talare. Att "vinna" kriget går inte när man slåss mot besjälade människor som är villiga att ge sina liv i kampen. Nyligen hade hon sett en slogan med lydelsen "Stöd våra trupper" – hur någonting sådant har kunnat ske utan att man hörde ekona från andra världskriget övergick hennes förstånd. Hon ville i stället säga: Ta hem våra trupper och satsa på civilt bistånd i stället!

Anders Ferm, bl a gammal medarbetare till Olof Palme och FN-ambassadör, berättade att ett öppet brev till Angela Merkel hade publicerats i tysk press där det stod att "ni leder en regering som för krig" – ett oerhört konstaterande i Tyskland. I likhet med Eva Moberg var han totalt avvisande till att Sverige deltog i detta krig, ett land som inte fört krig på 200 år och vars neutralitet hade tjänat oss så väl under två världskrig och gjort det möjligt för oss att spela en medlande roll i världen, att värna om små stater och få fram förhandlingar och försoningsprocesser. "Nu har vi inget förtroende kvar", sade han förbittrat.

- Varför accepterar ett parti som haft Hjalmar Branting och Olof Palme som ledare detta, undrade han, men ville inte försöka förklara någonting så tragiskt och oförståeligt. Han påminde om att snart börjar en valrörelse – då borde kravet på att svensk trupp lämnar Afghanistan kunna lanseras med kraft.

Thage G Peterson, som just nu genomför en enmansturné Sverige runt, inbjuden av bibliotek, föreningar osv, för att tala om Afghanistan, inledde med att säga att det är fråga om ett helt annat folk med en egen kultur, geografi, topografi, kultur och historia. Det är ett land där krig alltid har rasat men där ingen inkräktare någonsin, lyckats, varesig England, som försökte tre gånger, eller Ryssland. USA kommer inte heller att lyckas. I åtta år har man jagat talibaner i ett allt brutalare krig där våldsamma husrannsakingar och bomber mot civilbefolkningen skapat ett oersonligt hat hos folket mot USA. För någon tid sedan bombades två tankbilar, från vilka folk höll på att tappa bensin, och minst 90 civila omkom. Den nye amerikanske befälhavararen McCrystal har särskilt betonat att de amerikanska soldaterna måste börja uppträda som folk i Afghanistan och sluta trakassera civilbefolkningen.

- Jag tror, sade Thage G Peterson, att den svenska regeringen från början trodde att det var en FN-operation de skulle delta i, men mer och mer är det Nato som tagit över och vi har ställt fler och fler soldater till förfogande, antalet har gått upp från ursprungligen 45 soldater till idag 855 man och vi har dragits allt längre in i kriget. Isaf-soldaterna bär Nato-symboler, Isaf är inte urskiljbart, ej heller stridsutrustade svenska soldater som skulle ha något annat fredligare uppdrag än Nato. Efter åtta år eskalerar våldet, hatet mot de utländska trupperna ökar och talibanernas ställning stärks hela tiden. Karzais allierade är krigsherrar som ställer upp mot att han ger dem sitt beskydd. McCrystal har dömt ut den nuvarande insatsen och kräver nu ytterligare 40 000 man, kravet känns igen från general Westmorland under Vietnamkriget.

Liksom Anders Ferm uttryckte Thage G Peterson sin bestörtning över att Olof Palmes arvtagare inte protesterat mot det svenska deltagandet. Han kallade det för ett "ofattbart lättsinne" att slarva bort Sveriges internationella prestige som byggts upp under många år, de enda som protesterat har varit Majbritt Theorin och Birgitta Hambreus. Men att föreslå förhandlingar med talibanerna har hittills varit som att svära i kyrkan. Han menade dock att man inte kunde bortse från talibanerna och att man måste närma sig dem.

- Varför är vi i Afghanistan, frågade Thage G Peterson. En fråga lika svårbesvarad som en gång Norman Mailers fråga till amerikanerna "varför är vi Vietnamn?" Vapenindustrin blir överlycklig om man sätter in fler trupper och kräver mer vapen till Afghanistan, sade Thage G Peterson. Men i stället för 100 000 soldater borde vi satsa på 100 000 hjälparbetare.

Thage G Peterson slutade under ihärdiga applåder och avtackades med orden "må du ej förtröttnas!"

Kerstin Vinterhed